

پولی نو

سه شنبه / ۲ تیر ۱۴۰۵
سال اول / شماره ۱۱
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

«مناطق آزاد تجاری با نگاهی نو»

منطقه آزاد بانه-مریوان
گردشگری پشت مرز

منطقه آزاد
مهران مرز
اقتصادی غرب

منطقه ویژه اقتصادی
پیام برای صادرات
کم هزینه

منطقه آزاد شهر
فرودگاهی زنجیره
حساس

قشم؛ پل تجاری خلیج

در جریان باشید...

منطقه آزاد
قصر شیرین
در مسیر جدید
تجارت

انرژی
در مسیر شرق

اینچه برون؛
مسیر رشد
صادرات شمال
شرق

یادداشت روز

رامین هنرمند
تحلیلگر مناطق آزاد

شبکه حمل و نقل

پول نو: منطقه ویژه اقتصادی یزد در مرکز ایران، به دلیل قرار گرفتن در مسیر کریدورهای اصلی ریلی و جاده‌ای کشور، نقش مهمی در توسعه حمل و نقل ترکیبی و کاهش هزینه‌های لجستیکی ایفا می‌کند. این منطقه به عنوان یکی از نقاط اتصال شرق، غرب و جنوب ایران، می‌تواند به یک هاب توزیع کالا در شبکه داخلی و صادراتی تبدیل شود.

یزد از نظر جغرافیایی در تقاطع مسیرهای مهم ریلی کشور قرار دارد؛ مسیری که بنادر جنوبی مانند بندرعباس را به مراکز صنعتی و مصرفی ایران متصل می‌کند. توسعه زیرساخت‌های ریلی در این منطقه باعث شده حمل و نقل بار از حالت جاده‌ای پرهزینه به یک مدل ترکیبی کم‌هزینه‌تر و پایدارتر تغییر کند.

در حمل و نقل مدرن، استفاده از شبکه ریلی می‌تواند هزینه جابه‌جایی کالا را تا ۳۰ درصد نسبت به حمل جاده‌ای کاهش دهد. منطقه ویژه اقتصادی یزد با اتصال به خطوط ریلی سراسری و دسترسی به آزادراه‌های مرکزی، امکان انتقال سریع کالاهای صنعتی، معدنی و صادراتی را فراهم کرده است.

در صورت تکمیل این زنجیره، منطقه ویژه اقتصادی یزد می‌تواند به یکی از ستون‌های اصلی حمل و نقل ترکیبی ایران تبدیل شود؛ جایی که کالاها با هزینه کمتر، سرعت بیشتر و پایداری بالاتر در سراسر کشور و بازارهای صادراتی جابه‌جا می‌شوند.

سرمایه‌گذاری در مرز

خارجی منطقه آزاد ماکو ۷۵۵ میلیون یورو اعلام شد و برای ده‌ها طرح اقتصادی مجوز صادر شد. همچنین میزان صادرات منطقه در همان سال حدود ۱۶۶ میلیون یورو گزارش شده است؛ رقمی که نشان می‌دهد هدف منطقه تنها جذب پول خارجی نیست، بلکه حرکت به سمت تولید صادرات محور است.

مزیت دیگر ماکو، تنوع حوزه‌های سرمایه‌پذیر است. برخلاف مناطقی که تنها بر تجارت تمرکز دارند، ماکو ظرفیت‌هایی در صنایع معدنی، کشاورزی مدرن، گردشگری، انرژی و خدمات لجستیکی دارد. همین تنوع می‌تواند ریسک سرمایه‌گذاری را کاهش دهد و فرصت ورود شرکت‌های خارجی به زنجیره تولید ایران را افزایش دهد.

با این حال، رقابت برای جذب سرمایه خارجی در منطقه آسان نیست. بی‌ثباتی اقتصادی، محدودیت‌های بین‌المللی و نیاز به تسریع در بروکراسی اداری از چالش‌هایی هستند که می‌توانند سرعت جذب سرمایه را کاهش دهند. تجربه مناطق آزاد موفق جهان نشان می‌دهد که مشوق‌های قانونی به تنهایی کافی نیستند؛ بلکه سرمایه‌گذار به زیرساخت پایدار، دسترسی بازار و امنیت اقتصادی بلندمدت نیاز دارد.

آینده منطقه آزاد ماکو به توانایی آن در تبدیل مزیت مرزی به مزیت اقتصادی وابسته است. اگر این منطقه بتواند نقش خود را به عنوان پل تجاری ایران با ترکیه و مسیرهای اوراسیا تثبیت کند، می‌تواند یکی از کانون‌های مهم ورود سرمایه خارجی به اقتصاد ایران باشد.

پول نو: منطقه آزاد ماکو در شمال غرب ایران، در سال‌های اخیر به یکی از نقاط مورد توجه برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی تبدیل شده است؛ منطقه‌ای که موقعیت جغرافیایی آن در مجاورت مرز ترکیه و مسیرهای ترانزیتی قفقاز، مهم‌ترین مزیت رقابتی‌اش در اقتصاد منطقه‌ای محسوب می‌شود. ماکو تلاش دارد از یک منطقه مرزی صرف، به یک هاب تولید، لجستیک و صادرات تبدیل شود؛ مدلی که می‌تواند سرمایه‌گذاران خارجی را به سمت صنایع، انرژی، کشاورزی و حمل و نقل جذب کند.

یکی از عوامل اصلی جذابیت ماکو برای سرمایه خارجی، دسترسی همزمان به بازار ایران و کشورهای همسایه است. قرار گرفتن در مسیر گرمک بازرگان، یکی از مهم‌ترین گذرگاه‌های زمینی ایران با ترکیه، این منطقه را به نقطه اتصال تجارت ایران با اروپا و آسیای میانه تبدیل کرده است. توسعه زیرساخت‌هایی مانند جاده‌ها، پایانه‌های صادراتی، شهرک‌های صنعتی و ظرفیت‌های لجستیکی، بخشی از برنامه تبدیل ماکو به یک مرکز اقتصادی فرامرزی بوده است. آمارهای سرمایه‌گذاری نشان می‌دهد که ماکو توانسته توجه سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را جلب کند. در یک دوره، بیش از ۲ میلیارد دلار درخواست سرمایه‌گذاری خارجی برای این منطقه اعلام شد و پروژه‌هایی در حوزه انرژی، صنعت و تولید با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی تعریف شد؛ از جمله نیروگاه سیکل ترکیبی ۵۰۰ مگاواتی که بخشی از سرمایه آن از خارج تأمین شده است. در سال‌های اخیر نیز گزارش‌ها از ثبت تقاضاهای جدید سرمایه‌گذاری حکایت دارد؛ به طوری که در سال ۱۴۰۲ ارزش تقاضاهای سرمایه‌گذاری

۲۰۰ کلمه حرف حساب...

انرژی در مسیر شرق

پول‌نو: منطقه آزاد چابهار در جنوب شرق ایران، به دلیل موقعیت استراتژیک در کنار دریای عمان، به یکی از مهم‌ترین نقاط ژئوپلیتیکی کشور در حوزه امنیت انرژی تبدیل شده است. این منطقه تنها یک بندر تجاری نیست، بلکه می‌تواند به عنوان یک مسیر جایگزین برای انتقال انرژی، توسعه زیرساخت‌های صادراتی و کاهش تمرکز بر مسیرهای سنتی خلیج فارس نقش آفرینی کند. اهمیت چابهار از آنجا آغاز می‌شود که این منطقه تنها بندر اقیانوسی ایران محسوب می‌شود و بدون عبور از تنگه هرمز به آب‌های آزاد دسترسی دارد. این ویژگی، چابهار را به یک مزیت راهبردی در شرایطی تبدیل می‌کند که امنیت مسیرهای انرژی در خلیج فارس تحت تأثیر تحولات سیاسی و امنیتی قرار می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین پروژه‌های مرتبط با نقش انرژی چابهار، توسعه صنایع پتروشیمی، پالایشی و زیرساخت‌های ذخیره‌سازی در این منطقه است. ایجاد زنجیره‌های تولید انرژی در چابهار می‌تواند علاوه بر تأمین نیاز داخلی، امکان صادرات محصولات انرژی به بازارهای هند، آسیای مرکزی و شرق آسیا را افزایش دهد. موقعیت چابهار در نزدیکی اقیانوس هند، آن را به حلقه اتصال ایران با کشورهای پرمصرف انرژی مانند هند تبدیل کرده است. بندر چابهار همچنین در رقابت با مسیرهای منطقه‌ای مانند بندر گوادر پاکستان قرار دارد و توسعه آن می‌تواند نقش ایران را در شبکه حمل‌ونقل و انرژی آسیای‌تقویت کند.

اینچه‌برون؛ مسیر رشد صادرات شمال شرق

پول‌نو: منطقه آزاد اینچه‌برون می‌تواند به یکی از محورهای اصلی تغییر مسیر تجارت شمال شرق ایران از اقتصاد مرزی سنتی به یک مرکز صادراتی منطقه‌ای تبدیل شود. قرار گرفتن این منطقه در نزدیکی مرز ترکمنستان و اتصال به مسیرهای ریلی و جاده‌ای آسیای مرکزی، ظرفیت مهمی برای توسعه صادرات غیرنفتی ایجاد کرده است. اینچه‌برون با تمرکز بر صنایع تبدیلی، بسته‌بندی، انبارداری و خدمات لجستیکی می‌تواند هزینه انتقال کالا را کاهش داده و سرعت دسترسی تولیدکنندگان استان‌های شمال شرق به بازارهای خارجی را افزایش دهد. محصولات کشاورزی، صنایع غذایی، مصالح ساختمانی و کالاهای صنعتی از جمله حوزه‌هایی هستند که می‌توانند از مزیت‌های این منطقه برای ورود به بازار کشورهای آسیای مرکزی بهره ببرند. از سوی دیگر، اتصال ریلی اینچه‌برون به شبکه حمل‌ونقل منطقه، این منطقه را به حلقه‌ای از کریدورهای تجاری بین ایران، ترکمنستان، قزاقستان و دیگر کشورهای آسیای میانه تبدیل می‌کند. این ظرفیت می‌تواند نقش ایران را در مسیر مبادلات شرق غرب تقویت کرده و سهم صادرات غیرنفتی را افزایش دهد. توسعه زیرساخت‌های گمرکی، پایانه‌های صادراتی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی، از عوامل تعیین‌کننده موفقیت این منطقه است. اگر این ظرفیت‌ها به درستی فعال شوند، اینچه‌برون می‌تواند از یک نقطه مرزی به یک هاب اقتصادی شمال شرق تبدیل شود؛ جایی که تولید داخلی به بازارهای منطقه متصل شده و تجارت غیرنفتی ایران مسیر تازه‌ای پیدا می‌کند.

قشم؛ پل تجاری خلیج

پول‌نو: منطقه آزاد قشم در جنوبی‌ترین نقطه ایران، به دلیل موقعیت جغرافیایی خود در قلب خلیج فارس، یکی از مهم‌ترین ظرفیت‌های کشور برای توسعه تجارت با عمان و امارات محسوب می‌شود. فاصله کوتاه دریایی با بندار عمان و نزدیکی به یکی از بزرگ‌ترین مراکز تجاری جهان یعنی امارات، قشم را به یک حلقه اتصال میان اقتصاد ایران و بازارهای منطقه تبدیل کرده است.

مزیت اصلی قشم، قرار گرفتن در مسیرهای دریایی بین‌المللی است؛ جایی که می‌تواند نقش یک مرکز توزیع، صادرات مجدد و خدمات لجستیکی را ایفا کند. بندر واسکله‌های این منطقه امکان جابه‌جایی کالامیان ایران، عمان و امارات را فراهم کرده‌اند و همین موضوع باعث شده بخشی از تجارت منطقه‌ای از مسیر قشم عبور کند. در سال‌های اخیر، امارات متحده عربی و عمان از جمله مقاصد اصلی کالاهای صادراتی از گمرک منطقه آزاد قشم بوده‌اند.

تجارت با عمان برای قشم یک مزیت ویژه دارد؛ زیرا عمان برخلاف بسیاری از کشورهای حاشیه خلیج فارس، روابط اقتصادی نزدیک‌تری با ایران دارد و بنادر آن می‌توانند به عنوان مسیر جایگزین برای دسترسی به بازارهای بین‌المللی عمل کنند. واردات قانونی کالا از بندر خصب عمان به قشم نیز نشان دهنده ظرفیت ارتباط دریایی مستقیم میان دو منطقه است.

در سوی دیگر، امارات با قرار گرفتن در مرکز شبکه تجارت جهانی،

منطقه آزاد بانه-مریوان گردشگری پشت مرز

پول‌نو: منطقه آزاد بانه-مریوان در حال تبدیل شدن به یکی از پروژه‌های کلیدی اقتصاد مرزی ایران است؛ منطقه‌ای که قرار است تجارت سنتی کردستان را به یک مدل ترکیبی از بازرگانی، گردشگری خرید و خدمات مرزی تبدیل کند. این منطقه با اتصال به دو گذرگاه مهم باشماق و سیرانمند، دروازه‌ای میان ایران و اقلیم کردستان عراق محسوب می‌شود و می‌تواند مسیر حرکت هزاران مسافر و تاجر را از یک سفر صرفاً تجاری به یک تجربه گردشگری اقتصادی تغییر دهد.

بانه سال‌ها به عنوان مقصد خرید کالاهای وارداتی شناخته شده و مریوان نیز با جاذبه‌هایی مانند دریاچه زیوربار ظرفیت گردشگری طبیعی داشته است؛ اما ایجاد منطقه آزاد تجاری می‌تواند این دو مزیت را در یک زنجیره اقتصادی واحد قرار دهد. محدوده منطقه آزاد بانه-مریوان حدود ۵۵۰۰ هکتار اعلام شده که شامل حدود ۳۵۰۰ هکتار در مریوان و ۲۰۰۰ هکتار در بانه است؛ وسعتی که آن را به یکی از طرح‌های مهم توسعه غرب کشور تبدیل کرده است. مدل موفق مناطق آزاد در جهان نشان می‌دهد که گردشگری تنها به خرید محدود نمی‌شود؛ بلکه

منطقه آزاد شهر فرودگاهی زنجیره حساس

پول‌نو: منطقه آزاد شهر فرودگاهی امام خمینی در جنوب غرب تهران، به دلیل اتصال مستقیم به بزرگ‌ترین فرودگاه بین‌المللی ایران، در حال تبدیل شدن به یکی از مهم‌ترین گره‌های لجستیک کالاهای حساس در منطقه است. این منطقه می‌تواند نقش کلیدی در جابه‌جایی سریع، امن و استاندارد کالاهایی ایفا کند که به زمان و شرایط نگهداری ویژه وابسته‌اند؛ از دارو و تجهیزات پزشکی گرفته تا قطعات الکترونیکی و کالاهای ارزشمند.

فرودگاه امام خمینی سالانه بیش از ۴۰ میلیون مسافر و صدها هزار تن بار هوایی را مدیریت می‌کند، اما ظرفیت واقعی آن در بخش کارگو هنوز به طور کامل فعال نشده است. ایجاد منطقه آزاد در اطراف این فرودگاه، امکان توسعه مراکز لجستیک سرد، انبارهای هوشمند و هاب‌های توزیع سریع را فراهم کرده و می‌تواند ایران را به یکی از مسیرهای ترانزیت منطقه‌ای کالاهای حساس تبدیل کند.

در تجارت جهانی، کالاهای حساس سهمی رو به رشد دارند. طبق برآوردهای بین‌المللی، بیش از ۲۰ درصد ارزش تجارت هوایی جهان مربوط به کالاهای با زنجیره سرد یا زمان‌محور است. در چنین شرایطی، موقعیت شهر فرودگاهی امام خمینی می‌تواند به ایران امکان ورود به این بازار پرارزش را بدهد؛ بازاری که سرعت، امنیت و استاندارد‌های لجستیکی در آن تعیین‌کننده هستند.

منطقه آزاد قصرشیرین در مسیر جدید تجارت

پول‌نو: منطقه آزاد قصرشیرین در غرب ایران، به دلیل هم‌مرزی با عراق و قرار گرفتن در مسیر ارتباطی ایران با بازارهای عربی، می‌تواند به یکی از محورهای مهم لجستیک زمینی کشور تبدیل شود. این منطقه با تکیه بر مرز رسمی پرویزخان و نزدیکی به اقلیم کردستان عراق، ظرفیت آن را دارد که جریان کالا، صادرات و ترانزیت میان ایران و عراق را سرعت ببخشد.

قصرشیرین سال‌ها یکی از مسیرهای اصلی تجارت زمینی ایران و عراق بوده است. حجم بالای تردد کامیون‌ها و مبادلات مرزی نشان می‌دهد این منطقه فقط یک گذرگاه مرزی نیست، بلکه بخشی از زنجیره تأمین منطقه‌ای محسوب می‌شود. ایجاد منطقه آزاد قصرشیرین می‌تواند با توسعه انبارداری، پایانه‌های لجستیکی، مراکز توزیع و خدمات گمرکی، ارزش افزوده بیشتری برای تجارت مرزی ایجاد کند. بازار عراق با جمعیتی بیش از ۴۵ میلیون نفر، یکی از مهم‌ترین مقاصد صادراتی ایران است. نزدیکی جغرافیایی قصرشیرین به شهرهای اقلیم کردستان و همچنین دسترسی به مسیرهای داخلی ایران، این منطقه را به گزینه‌ای مناسب برای ایجاد هاب توزیع کالا تبدیل کرده است. با توسعه زیرساخت‌ها، قصرشیرین می‌تواند نقش واسطه‌ای میان تولیدکنندگان ایرانی و مصرف‌کنندگان عراقی ایفا کند؛ از صادرات محصولات کشاورزی و صنعتی گرفته تا خدمات حمل‌ونقل و انبارداری. تجربه مناطق مرزی موفق نشان می‌دهد که لجستیک مدرن می‌تواند یک مرز سنتی را به موتور رشد اقتصادی تبدیل کند.

۲۰۰ کلمه حرف حساب...

منطقه آزاد مهران مرز اقتصادی غرب

کوتاه‌تر و کم‌هزینه‌تر کند. عراق با بازاری بیش از ۴۵ میلیون نفر، یکی از مهم‌ترین مقاصد صادراتی ایران است. نزدیکی مهران به بغداد و شهرهای مرکزی عراق، یک مزیت رقابتی برای ایجاد زنجیره تأمین سریع محسوب می‌شود. توسعه زیرساخت‌های جاده‌ای، گمرکی و لجستیکی می‌تواند این منطقه را به یکی از دروازه‌های اصلی تجارت زمینی ایران تبدیل کند. فراتر از تجارت، مهران ظرفیت تبدیل شدن به مرکز خدمات منطقه‌ای را دارد؛ از صنایع تبدیلی و بسته‌بندی محصولات صادراتی گرفته تا خدمات حمل‌ونقل و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی. تجربه مناطق مرزی موفق نشان می‌دهد که ایجاد ارزش افزوده در کنار مرز، می‌تواند اشتغال و درآمد پایدار ایجاد کند.

پول‌نو: منطقه آزاد مهران با قرار گرفتن در نقطه اتصال ایران به عراق، در حال تبدیل شدن به یکی از پروژه‌های مهم برای تغییر نقش مرزها در اقتصاد غرب کشور است. این منطقه که در مجاورت استان واسط عراق قرار دارد، می‌تواند از یک گذرگاه تجاری و زیارتی به یک هاب لجستیکی، صادراتی و صنعتی تبدیل شود. مرز مهران یکی از پرتددترین مرزهای زمینی ایران و عراق است و حجم بالای رفت‌وآمد زائران و فعالان اقتصادی، ظرفیت بزرگی برای توسعه خدمات حمل‌ونقل، انبارداری، پایانه‌های صادراتی و مراکز توزیع ایجاد کرده است. منطقه آزاد مهران با هدف استفاده از این مزیت، می‌تواند مسیر صادرات کالاهای ایرانی به بازار عراق و کشورهای اطراف را

منطقه ویژه اقتصادی پیام برای صادرات کم‌هزینه

می‌تواند مسیر خروج محصولات دانش‌بنیان، قطعات الکترونیکی و تجهیزات حساس را کوتاه‌تر کند. در بسیاری از اقتصادهای پیشرفته، چنین مناطق ویژه‌ای نقش واسطه میان شرکت‌های فناوری و بازارهای جهانی را ایفا می‌کنند.

یکی از مزیت‌های کلیدی پیام، تمرکز بر شرکت‌های دانش‌بنیان است. استقرار واحدهای تولیدی کوچک و متوسط فناوری در این منطقه باعث می‌شود صادرات به جای مسیرهای چندمرحله‌ای، از یک نقطه متمرکز انجام شود. این موضوع می‌تواند هزینه‌های لجستیکی را بین ۲۰ تا ۴۰ درصد کاهش دهد، به‌ویژه در کالاهایی که وزن کم اما ارزش بالا دارند.

پول‌نو: منطقه ویژه اقتصادی پیام در استان البرز، به دلیل ترکیب زیرساخت‌های فرودگاهی، فناوری اطلاعات و دسترسی به بازار پایتخت، به یکی از مهم‌ترین نقاط بالقوه ایران برای کاهش هزینه صادرات محصولات فناورانه تبدیل شده است. این منطقه در نزدیکی تهران قرار دارد و همین موقعیت، هزینه‌های حمل‌ونقل، زمان ترخیص و پیچیدگی‌های زنجیره صادرات را به شکل قابل توجهی کاهش می‌دهد.

صادرات فناوری معمولاً به زیرساخت‌های دقیق، حمل سریع و فرآیندهای گمرکی ساده نیاز دارد. منطقه پیام با داشتن فرودگاه اختصاصی باری و ظرفیت تبدیل شدن به هاب لجستیک هوایی،